

Együttműködés

Fü- és aprómagtermesztő rendszerré alakult Nyugat-Magyarország hét ilyen jellegű társulása. Fél évtizedes eredményes gazdálkodás után léptek az együttműködés magasabb fokára. Ötvenhét — Vas, Zala és Veszprém megyei — tangazdaságuk 16 ezer hektáron mintegy 4000 tonna különféle aprómagot termeszt.

Gazdag program az építők szakszervezete jubileumán

Gazdag politikai, kulturális és sportprogrammal készül az építők szakszervezete a szövetség alakulás 75. évfordulójára — tájékoztatta a sajtó képviselőit csütörtökön a Metro Klubban Gyöngyösi István, az Építő-, Fa- és Építőanyag-ipari Dolgozók Szakszervezetének főtitkára.

A jubileumi programsorozat június 8-án a Budavári palotában a Munkásmozgalmi Múzeummal közösen rendezendő kiállítással kezdődik, amelyet a szakszervezet történetét és tevékenységét jellemző dokumentumokból állítanak össze. Másnap, június 9-én a szakszervezet központi vezetősége ünnepi ülésen emlékezik meg az évfordulóról. Ez alkalommal kerül sor a szakszervezet legrégibb tagjainak és a mozgalomban évtizedeken át tevékenykedő veteránoknak a kitüntetésére. Ezt követően, június 11-én rendezik meg a hívóvölgyi nagyréten a hagyományos építők napját. Harminc nagyvállalattal munkásságukra idézik fel a szakszervezet történetét, s e harcokban formálódott történelméről még ebben az évben — 20 ezer példányban — könyvet is kiadnak.

A sokszínű kulturális program keretében pályázatot hirdetnek az ifjúsági, valamint a szocialista brigádok kluboknak, színtársulatoknak, fotószakköröknek.

Több sportágban nemzetközi, országos és megyei bajnokságot rendeznek. Így május 26—28 között bonyolítják le a Bokányi Desző nemzetközi kerékpáros emlékversenyt a Budapest—Szekezd—Pécs—Szekezd—Budapest útvonalon. Augusztus 11—13. között rendezik meg az építők országos természetjáró találkozóját Egerben. A gazdag programot november 25—26-án az építők országos tekebajnoksága zárja.

Egy költői est aranyforgácsai

(1.) Hetvenhárom évvel ezelőtt született a magyar költészet egyik legnagyobb alakja, József Attila. Az idén lesz 50 esztendő a kortárs magyar irodalom nagy költője, Juhász Ferenc. Szintén 50 esztendő az a szegedi származású Kass János grafikusművész, aki néhány nappal ezelőtt megnyitotta a Juhász Ferencet ünnepelő, a költészet napját köszöntő költői estét a Bartók Béla Művelődési Központban.

(2.) Elgondolkodtató, mitől varázslatos, szívünkbe maradó bélyegzők egy-egy ilyen költői est, egy-egy ilyen találkozás?

(3.) Kass János bevezetőjében emlékeztetnek film-szalagját pergeti. Felvillanó fekete-fehér kockák, élesen kirajzolódó képek, elviharzó vak sorok, Sorakoznak a sirba bútt barátok, meglepődnek a gondolat celluloidszalagján — Kamondi László, Simon István, Déry Tibor, Latinovits Zoltán, Nagy László... S ott ül mellette a széken, koromfekete hajbuzót alatti, fekete bajuszal a barát-táltosfűtű, a nem-sokára 50 éves Juhász Ferenc. Tekintete fáradt, szeme vérérdő, arcát tenyerébe temeti, rejtve föltörő könyvet.

(4.) Nagy Attila Juhász régi verseit mondja. Az Óda a repüléshez címűt, a Babonák napját, a Történelmet. Mind-mind meghatározó pillére a magyar költészetnek. Nagy Attila lenyűgöző memóriája rabul ejt, organuma betölti a termet. S mégis, amikor maga a költő emelkedik szóásra, s a halottak királyából elkántálja a magyar nyelvhez, e házához fűződő, egymásra fonódó burjánzó gondolatait — az est legszebb pillanatait szerzi. Kiderül, Juhász Ferencet nem szaválni kell, hanem gondolatait és érzéseit közölni. Pontosan, lélektől lélekig.

(5.) Színes, zenére vibráló filmkockák a fehér háttérén. Reisenbüchler Sándor Juhász Ferenc A Nap és a Hold elrablása című mesepoémája nyomán készített animációs film, jó tíz éve. Sok ezer csillag, madár, állat, ember együtt mozdul zenével, s egyetlen szó nélkül tolmácsolja, újraértelmezi, egy más műfaj eszközeivel újrafogalmazza Juhász Ferenc művének szellemét. Ritka pillanat.

(6.) Juhász Ferenc mondja: „Minden művészre, minden művészetre szükségünk van. Hiúság lenne azt hinni, hogy a művészetek egyik ága, önmagában szolgálhatja a teljes valóságot. Gondolom, hogy minden művészeti águnk, s minden művésznélkülsége van társakra, akik azonos célt, azonos alapállásból, de más módon választanak a valóság által felvetett kérdésekre. Célnk egy: megfogalmazni a kor lényegiségét és valóságát.”

(7.) Kass János és Juhász Ferenc harminc esztendője igaz barátok. Ezt nemcsak kiállítás-megnyitások, katalógus-előszók, illusztrációk, könyvtervek, fehér műanyag fejkere rótt költői sorok jelzik, de sokkal inkább az egymás iránti tiszteltet, az egymás szándékaival való azonosulási hiteltétele, a közösen vállalt és véghezvitt

feladatok nagysága és felelőssége. Kass János nem véletlenül készítet maradó értékű rajzokat Juhász Cantata-ihlette verséhez, s a költő nem véletlenül írta teli spirál sorokkal Kass egyik fehér műanyag fejét. S az sem véletlen, hogy Juhász Ferenc most készülő nagylemezének — melynek anyagát maga a költő válogatta, s ő is mondja el azokat — borítóját éppen Kass János tervezte.

(8.) „Gyermekkorom óta indultaimban és vágyaimban együtt sarjad a művészet minden ága. Nem pusztán a költészetben hiszek, mint az ember megváltásában, de a költészetben és a művészetben hiszek, mint az ember egyik megváltó küldetésében. Az értéket a teljesítmény mikéntje határozza meg csupán. Mindegyik műfaj együtt él, gomolyog bennem, s közülük a költészet az, amiben a magam eszközeivel és módján megpróbálom elmondani a lét, a történelem, a halandóság lényegét.” (Juhász Ferenc)

(9.) Nagyon sok irodalmi, költői esten vettem részt. Ritkák az igazi, megdöbbentően őszinte pillanatok. A napokban ilyennek lehettem — legalább kétszázad magam — tanúja. A művészi küldetés teljességének hatalma villant föl a Bartók nagytermében. Ahol együtt, egymás mellett és egymásért szólt költői üzenet, művészi tolmácsolás, baráti szó, színekkel vibráló, papírokból kivágott-ragasztott film és — nézők, hallgatók döbent csendje és vastapsa. A színpad és a nézőtér között kifeszített kötélen megtörtént a csoda. No, az esetenül szorongatott gerbera Juhász Ferenc kezében; s az est utra bocsátó gondolata, hogy a haza, az anyanyelv és a szabadság iránti hűség a legtöbb, amit adhat magának az emberiség.

Tandí Lajos

Gémes Eszter:

Mindig magam

4.

— Eszter, jó volt-e a széna alatt?

— Ne féjlek kend, mögvertem kendet a Zisten-nel. Csányi Gyurát is mögvertem. Még akkor ősszel férjhez ment Veron. Mondom anyámnak:

— Ugy-e, anyám, hogy mögverte a Zisten Vörnyit, é kő neki nőni máshová.

Tíz éve körül találkoztam vele, de már csak nevetünk rajta.

Nyáron sok játék adódott jószáglegeltetés alkalmával. Pipacsot szedtünk, kibontva limbáltuk, és mondtuk:

— Sörért, borért, pálinkáért, karmaszínű paprikaért. — Egy hímálda, amelyik eltalálta a szénét, az ette meg. Orgonaszirmokat raktunk a hüvelykujjunk ráncába, ahányig elolvastunk, annyiny évig éltünk. Ezt a kakukktól is kérdeztük. Akácvirágot ettünk, kukoricát sütötték a nagyobbak. A kukoricáért meg kellett dolgozni, elmentünk a jószágot visszahajtani. Ha maradt a jószág, csináltunk házakat, utakat, egymáshoz, a tarlót felszedtük, az volt az utca.

Ha megláttuk a gólyát, kiabáltunk: — Gólyát látok, szepőt mosok, ragadjon a csőrére. — Ha tölcsöryukat vettünk észre, benyúltunk egy szalmaszállal, mondogattuk: — Tücsök, prücsök, gyere ki, ég a házad ideki! — Csigának: — Csi-

Ehelyezkedés előtt a pályakezdő diplomások

„Finisben” az egyetemek, főiskolák többségében az idén végző fiatalok munkahelyválasztása. A mérnökök, a matematikusok, a fizikusok, a biológusok, a közgazdászok, az agrárszakemberek, valamint a műszaki és a gazdasági főiskolák hallgatóinak legelőbbje már számba vette a felkínált lehetőségeket. Pályázataikat a tanintézetek április 15-ig továbbítják a munkáltatókhoz. (MTI)

Miért nem kenyere a szó?

Beszélgetés dr. Wacha Imrével

Az anyanyelvi hét értékes előadásain általában nagyon sokan voltak a fiatalok. Dr. Wacha Imre, a Nyelvtudományi Intézet tudományos főmunkatársa ennek a korosztálynak a nyelvi magatartásáról, az ifjúság megszólalási gondjairól beszélt a textilművek KISZ-klubjában; hallgatói között csak ketten voltak idősebbek, valószínűleg tanárok. Pedig, mint kiderült, jó lenne, ha a felnőttek ismernék, milyenek a megszólalási gondokkal küzdenek a középiskolások, a kamaszok, még a huszoneves ifjak is. Hiszen: segíteni kellene nekik.

Dr. Wacha Imre nyilvánvalóan tapasztalatból is tudja, hogy ennek a korosztálynak a tagjai valóban sűrűn érzékelik: „beszélni nehéz”. Tudományos kutatómunkája mellett (pillanatnyilag a Petőfi-szótár 3. kötetén valamint A kiejtés kézikönyve előkészítésén dolgozik, munkaközösségek irányítójaként, illetve tagjaként) tízennygy éve vezeti a rádióbemondók szakmai tanfolyamait; évek óta ott van a középiskolások országos tanulmányi versenyén, valamint a Kazinczy-versenyeknek a bíráló bizottságában. Hamarosan megjelenik ez utóbbi vetélkedők tapasztalatait összefoglaló könyve; a Kossuth Kiadó adja ki Beszélgessünk a beszéd-ről című kötetét, ahogy ő mondta, tőprengéseit a nyilvánosság előtti megszólalás gondjairól.

A fiatalok körében végzett több éves munka, a „beszélő emberek” folyamatos megfigyelése adhatta az indítást, hogy az ifjúság sajátos beszédgondjait foglalkozzon.

— Valamelyik tanulmányi versenyen éppen egy szegedi diák érdekes gondolatait készítették arra, hogy tudatosabban figyeljem, és aztán leírjam a fiatalok előbeszédének jellegzetességeit, jelenségeit. Keresgéltem kezdtem az okokat: mi az előidézője annak, hogy olyan sok a közhely, a nyelvilag hibátlan, de tartalmilag semmitmondó séma a beszédben? Honnan csöppennek a helyzethez-mondanivalóhoz nem illő, sztereotip fordulatok, kifejezések az előbeszédbe?

— A fiatalok nem a felnőttektől tanulják?

— Igen, az egyik ok: a rossz példa. Lépten-nyomon ezeket a paneleket hallják, beszéd közben szinte automatikusan használják, nem ve-

szük észre, hogy nem oda- való. Hogy „felnőtt példát” mondjak: egy-egy névadó- ünnepségi beszéd gyakran úgy hangzik, mintha az aldományos főmunkatársa ennek a korosztálynak a nyelvi magatartásáról, az ifjúság megszólalási gondjairól beszélt a textilművek KISZ-klubjában; hallgatói között csak ketten voltak idősebbek, valószínűleg tanárok. Pedig, mint kiderült, jó lenne, ha a felnőttek ismernék, milyenek a megszólalási gondokkal küzdenek a középiskolások, a kamaszok, még a huszoneves ifjak is. Hiszen: segíteni kellene nekik.

kon, ha egyáltalán észreven- nek, hogy a fiataloknak valóban vannak megszólalási gondjaik. Az iskola ugyanis legfeljebb irányelveket tanít, hat, képtelenség valamennyi konkrét beszédhelyzetet áttekinteni, leírni és eligazítást adni. Természetesen maguknak a fiataloknak is jobban kellene figyelni a nyelvre, legfőképpen: minél többször használni ismereteiket, beszélni, beszélni, beszélni. — Vagyis: a legfőbb baj az, hogy általában keveset beszélünk?

— Igen. Reggel „szétfröccsen” a család, legfeljebb vezényszavak halatszanak, meg a rádió szól. Este 6 óra- kor kerülnek haza, bekapcsolják a tévét, vacsorázni kell, aztán ágyba dugni a gyereket. Ezért is: tény, hogy manapság a rádió és a tévé a legfőbb nyelvi és gondolkodásnevelő. Csakhog: vers-műsört, szókinccsfejlesztő adásokat nagyon kevesen néznek, ezeket soha nem is ismétlik. A hallott közleményeket ritkán gondoljuk át, nem dolgozzuk fel egyéni módon; ránk ragadnak a hivatalos nyelvformái, szavai, szinte észrevétel nélkül magunk is használjuk őket — végig nem gondolt mondanivalóink kifejezésére. Mindez azért érdemel különös figyelmet és igényel változtatást, mert a társadalomnak egyre nagyobb szüksége van a pontosan kifejezett gondolatokra. Sulyok Erzsébet

Terepjáró autók Csepelen gyártják Magyar—svéd kooperáció

A Csepel Autógyár növe- li a magyar—svéd kooperációban készülő Volvo-Lapplander kis terepjáró gépkocsik típusválasztékát. A két alapításhoz — nyitott és zárt felépítményű jármű — elkészítették az első ponyvás kocsit, s hamarosan megjelenik a trópusi kivitelű is.

A szemre is tetszetős gépjárműből az idén már mintegy ezer darabot gyártanak. Kényelmét és minőségét tekintve közel áll a személygépkocsihoz, ebből adódóan igen magasak a gyártással szemben támasztott követelmények. A

négyhengeres, 82 lóerős, benzínmotorral hajtott kis terepjáró a gépjárművezetővel együtt nyolc személyt szállíthat, vagy két személyt és 700—800 kg terhet. Teljesen terhelte állapotban 80 százalékos emelkedőn tud felmenni, s a 700 milliméternél nem mélyebb vízi akadály előtt sem torpan meg. Legnagyobb sebessége 120 kilométer óránként. A járművekből a Volvo-cég tíz év alatt legalább tízezer darabot kíván értékesíteni a tőkés. piacokon. (MTI)

együtt imádkoztunk. Anyám ránk-ránk szólt: — Roza, mondd! Maris, né bukdoss! Julcsa, a té hangod nem hallom. Eszter, té mán alszó?

Hosszú ima volt, de ma is azt végzem. Négy kisebb gyermek, egy tolokocsiban feküdt, amit nappalra betoltak az ágy alá. Ezen az ágyon feküdt öregapám. A bölcső anyámék ágya előtt volt, mindig a legkisebb feküdt benne. Anyám lába mindig a bölcsőn volt. Ha elfáradt, mert igencsak szoptató, vagy várandós volt, mondta apámnak:

— Feküdjék mán kend szérű, ha rij a gyerek, billegesse kend a bölcsőt.

Rihatótt a gyerek, apám fel sem ébredt, nem-hogy még billegette volna a bölcsőt. Az én anyám csak úgy említette az éjszakai alvást: „humtam egy kicsinyiség”. Az egyik gyermek fel-sírt, „tütüt” (vizet) kért, a másik nyiheledzett, anyám levetkezte, megkereste a bolháját. A másik didergett, anyám betakarta, vagy a szá-jára húzta a takarót. Mit tudott ezekből az én apám? Anyám soha le nem fektette a bölcsőbet, hogy keresztet ne vessen a feje alá, meg-meg-csökölta, és vízzel megkínálta. Mi, a többiek, már magunk vetítettünk keresztet a fejünk alá.

Az éves nagy szigorral ment. Négy evett egy nagy kisszéken, körül négy kisszék volt téve. Olyan süldő (se kicsi, se nagy) paraszttáliból et-tünk együtt. A kanalat megmerítettük a táiban, végighúztuk a tál szélén, esetleges cseppenés ma-radjon a táiban. Tálból tovább a kenyérünket tartottuk a kanál alá. Ha cseppen az étel, a ke-nyérré cseppenjen. Egy mörzsa kenyér, egy csepp étel nem veszelődhetett. Ha egy falat kenyeret valaki elejtett, felvette, megcsökölta és bekapta. Odaadhatták volna a kutyának is, de a szülő nem engedte.

(Folytatjuk.)